

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. президента Науково-дослідного
інституту публічного права
д.ю.н., професор
С.О. Короед
«18 вересня 2023» року

ВИСНОВОК

Науково-дослідного інституту публічного права про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації Макарчука Віталія Володимировича «Правоохоронні органи як суб'єкти формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони: адміністративно-правовий аспект», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право»

Призначені рішенням Вченої ради Науково-дослідного інституту публічного права від 7 вересня 2023 р. № 12 рецензенти, а саме:

- Овчарук Сергій Станіславович – завідувач відділу проблем публічного права, доктор юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;
- Гаруст Юрій Віталійович – заступник директора Інституту з наукової роботи, доктор юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;
- Шкарупа Костянтин Вікторович – провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт, доктор юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;

розглянувши докторську дисертацію Макарчука Віталія Володимировича «Правоохоронні органи як суб'єкти формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони: адміністративно-правовий аспект» (тема дисертації затверджена Вченою радою Науково-дослідного інституту публічного права від 15 вересня 2023 р., протокол № 12/1), наукові публікації, в яких висвітлені основні наукові результати докторської дисертації, а також за результатами фахового семінару відділу проблем публічного права від 11 вересня 2023 року, протокол № 3, ухвалили:

1. Дисертаційна робота Макарчука Віталія Володимировича, представлена на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Правоохоронні органи як суб'єкти формування та

реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони: адміністративно-правовий аспект» є кваліфікаційною науковою працею на правах рукопису, виконаною здобувачем самостійно. За обсягом, актуальністю, рівнем наукової новизни, практичної та теоретичної цінності, ступенем обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації робота відповідає вимогам пп. 7–9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1197 від 17 листопада 2021 року.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Автором зазначено, що демократичні й гуманістичні засади управління державними та суспільними справами є основним постулатом розбудови соціально орієнтованої правової держави. Керуючись ними як фундаментальними, Україна з-поміж іншого визнала необхідність забезпечити реальне утвердження принципу верховенства права, належну охорону й ефективний захист прав, свобод та інтересів осіб, а також загалом гарантувати кожному належний рівень безпеки включно з такими її різновидами як громадська, воєнна, інформаційна, економічна тощо, щоб утвердити себе як цивілізовану європейську державу з високим рівнем життя, соціальної стабільності, культури та демократії.

Наміри щодо реалізації таких амбіцій вже досить тривалий час є нормативно зафіксованими на найвищому законодавчому рівні та практично втілюваними у вияві діяльності спеціально сформованої інституційної системи забезпечення національної безпеки України. З кожним етапом розвитку державотворення здійснювалась оптимізація визначених основ, адаптування їх під реальну безпекову ситуацію в країні. Це є не зовсім логічним з огляду на поточний період державного розвитку, який відзначається не тільки проблемами соціального та економічного розвитку, а й необхідністю протидії зовнішній агресії з боку російської федерації, що загрожує самому існуванню української незалежності, її суверенітету і територіальної цілісності, захисту та збереженню національних інтересів.

Логічно припустити, що першоосною цього слугує як системний прорахунок щодо визначення ключових векторів розвитку державотворення, так і наявність негативних факторів, вчасно запобігти яким або ж зреагувати на які не вдалося. Зазначене вже є підставою для твердження про необхідність перегляду утверджених постулатів та механізмів забезпечення національної безпеки і оборони в Україні. Однак не єдиною, адже необхідність забезпечення всеохоплюючої оборони вимагає налагодження взаємодії між усіма ланками та представниками правового, економічного та соціального просторів, а також окремо створення ефективної системи забезпечення безпеки і оборони держави, основу якої має становити результативна діяльність правоохоронних органів як ключової ланки механізму повноцінного здійснення завдань і реалізації державних функцій у цій сфері.

Наразі ж правоохоронні органи не в змозі ефективно виконувати свої функції із забезпечення національної безпеки України. Свідченням цього з-поміж іншого є схвалений Указом Президента України Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки. Детальний аналіз запропонованого документа дає можливість узагальнити, що системні реформаційні зміни є доцільними як в організаційно-правовому, так і нормативному дискурсах, а отже – вкрай важливо здійснити перегляд наукових і нормативних підходів до визначення місця та ролі правоохоронних органів в системі забезпечення національної безпеки України.

Отже, *мета* дисертаційної роботи полягає в комплексному розкритті теоретико-правових і практико-реалізаційних засад, особливостей та проблем функціонування правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони з визначенням перспектив для впровадження новітньої моделі їхньої діяльності, що відповідатиме суспільним очікуванням і тенденціям розвитку безпекового середовища України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження спрямоване на реалізацію основних положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII, Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5, Плану законодавчого забезпечення реформи в Україні, схваленого Постановою Верховної Ради України від 4 червня 2015 р. № 509-VIII, Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 р. № 1009-р, Стратегії інтегрованого управління кордонами на період до 2025 р., схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 687-р, Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020, Стратегії боротьби з організованою злочинністю, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1126-р, Стратегії деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, затвердженої Указом Президента України від 24 березня 2021 р. № 117/2021, Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 24 березня 2021 р. № 119/2021, Стратегії воєнної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 25 березня 2021 р. № 121/2021, Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 р. № 756-р, Стратегії реформування державного управління України на 2022-2025 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831-р, Стратегії кібербезпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 серпня 2021 р. № 447/2021, Концепції

забезпечення національної системи стійкості, затвердженої Указом Президента України від 27 вересня 2021 р. № 479/2021, Плану заходів з реалізації Стратегії деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2021 р. № 1171-р, Стратегії інформаційної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 28 грудня 2021 р. № 685/2021, Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року, затвердженої Указом Президента України від 11 серпня 2021 р. № 347/2021, Плану реалізації Стратегії кібербезпеки України, введеного в дію Указом Президента України від 1 лютого 2022 р. № 37/2022, Стратегії забезпечення державної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 16 лютого 2022 р. № 56/2022, Плану заходів з реалізації Стратегії боротьби з організованою злочинністю, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2022 р. № 850-р, Плану заходів з реалізації Стратегії інформаційної безпеки на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 березня 2023 р. № 272-р, Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року та операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках, схваленої та затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2023 р. № 312-р, Плану заходів з реалізації Стратегії забезпечення державної безпеки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2023 р. № 328-р, Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023 – 2027 роки, схваленого Указом Президента України від 11 травня 2023 р. № 273/2023. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390).

Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертаційна робота характеризується системним підходом до предмету дослідження. Робота складається з основної частини (вступу, п'яти розділів, що містять п'ятнадцять підрозділів, висновків), списку використаних джерел і додатків. Структура повністю відповідає цілям і завданням дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені автором. Обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації, підтверджується також критичним аналізом наявних літературних джерел юридичного та методологічного спрямувань.

Характеризуючи ступінь обґрунтованості наукових положень необхідно вказати, що методологічною основою дисертаційного дослідження виступають загальнонаукові та спеціально-юридичні методи наукового пізнання, використання яких дозволило здобувачу повністю реалізувати мету роботи та розв'язати поставлені завдання, отримавши науково-обґрунтовані висновки.

Дослідження побудовано на основі використання низки провідних методів здійснення наукового дослідження. Серед таких вагоме значення мають філософсько-світоглядні, зокрема – діалектичний та ідеалістичний, які дозволили розкрити основні категорії досліджуваної проблематики з позиції онтологічної природи і визначити базові закономірності розвитку ключових аспектів сучасної моделі функціональності правоохоронних органів як суб'єктів реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони (розділи 1-2, підрозділи 4.2, 4.3).

Більшість загальнонаукових методів покладено в основу вивчення змісту та сутності адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів в означеній сфері. Зокрема методи системного аналізу, аналізу та синтезу мали комплексний вплив на процедуру розкриття піднятих питань протягом всіх етапів дослідження (розділи 1–5). Функціональний метод дозволив визначити сутність правоохоронної функції та суб'єктів її виконання (підрозділ 1.1), забезпечуючи подальше розкриття її особливостей в контексті адміністративно-правового статусу правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони (підрозділ 1.2), у тому числі їхньої компетенції та адміністративно-правового інструментарію діяльності (розділи 2–3). Структурний метод застосовувався при виокремленні системи правоохоронних органів в Україні (підрозділ 1.1), визначенні принципів, завдань та функцій діяльності як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони (підрозділ 1.3). Гіпотетичний метод сприяв можливості висунути обґрунтовані наукові припущення щодо змісту базових категорій досліджуваної проблематики (наприклад, концепту «правоохоронні органи як суб'єкти формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони», «адміністративно-правовий статус правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони», «компетенція правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони», «форми і методи діяльності правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони» тощо) (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1, 3.1, 3.2, 4.1). Метод класифікації дозволив здійснити групування досліджуваних явищ та процесів за конкретною ознакою (розділи 3 та 5, підрозділ 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.3, 4.1), а метод абстрагування – зосередитись на дійсно важливих аспектах піднятих питань (підрозділи 1.4, 3.3, розділ 5).

Спеціально-юридичний метод тлумачення юридичних норм і формально-догматичний метод використано під час аналізу законодавчої та нормативної бази, норми яких стосуються досліджуваних питань (розділи 1-5). Метод порівняльного законодавства використовувався при зіставленні вітчизняних норм з міжнародними та зарубіжними практиками задля виявлення позитивних аспектів, доцільних до запозичення (підрозділ 5.1), а метод правового прогнозування та правотворчості дозволив сформулювати

авторські варіації способів оптимізації нинішнього процесу адміністративно-правового регулювання діяльності правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони з конкретизацією необхідних нормотворчих дій (розділ 5, додаток В до дисертації). Завдяки соціологічному методу здійснено авторське соціологічне опитування щодо актуальних питань розвитку сектору безпеки і оборони, місця у ньому правоохоронних органів та доцільності розширення їхніх повноважень в контексті формування комплексної політичної суб'єктності (Додаток Б до дисертації).

Науково-теоретичне підґрунтя дисертації становлять наукові праці як вітчизняних, так і зарубіжних вчених-дослідників у сфері теорії права, конституційного права, адміністративного права та інших галузевих правових наук.

Нормативну базу дисертаційного дослідження становлять Конституція України, інші нормативно-правові акти, включаючи підзаконні нормативно-правові акти, індивідуальні акти у сфері формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони.

Інформаційну та емпіричну базу дисертації становлять правова публіцистика, проекти нормативно-правових актів, енциклопедичні видання, судова практика.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних наукових досліджень, що присвячене перегляду наукового та нормативного дискурсів щодо місця і ролі правоохоронних органів в механізмі забезпечення національної безпеки України з акцентуацією на теоретико-правових і практико-реалізаційних засадах, особливостях та проблемах їхнього функціонування як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони. У результаті дослідження сформульовано наукові положення та висновки, основними з яких є такі:

у перше:

– обґрунтовано гіпотезу можливості науково-доктринального розгляду правоохоронних органів з позиції суб'єктів формування правоохоронного напрямку державної політики у сфері національної безпеки і оборони з огляду на наявність декількох факторів: по-перше, прямою підпорядкованістю окремих з таких Міністерству внутрішніх справ України, який (як центральний орган виконавчої влади є уповноваженим забезпечувати громадську безпеку, державний суверенітет та територіальну цілісність України, належне реагування на надзвичайні ситуації, міграційні процеси тощо) через систему своїх координаційних, контрольних та організаційних повноважень здійснює представництво їхніх політичних ініціатив, оформлених постановленням відповідних рішень (подання, проекти нормативно-правових актів, висновки і пропозиції тощо) чи у вияві конкретних дій, у тому числі – під час взаємодії з керівництвом складових сектору безпеки і оборони, іншими суб'єктами її забезпечення; по-друге, можливістю окремих з таких безпосередньо брати участь у процесі її

формування через законодавчо визначену можливість посадової особи-керівника таких суб'єктних утворень бути у складі Ради національної безпеки і оборони України; по-третє, через сприйняття аналітичних та інших продуктів їхньої діяльності як невід'ємного складника основних циклів процедури формування державної політики у сфері національної безпеки і оборони;

– здійснено розподіл форм діяльності правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони на групу класичних та інноваційних, де перші розкривають сутність управлінської діяльності, є усталеними науковою доктриною та не ставляться під сумнів, тобто є незаперечними (видання підзаконних нормативно-правових актів та адміністративних актів, вчинення інших юридично значущих адміністративних дій, проведення організаційних заходів та здійснення матеріально-технічних операцій), а другі – впроваджуються для реалізації завдань, які виникли на тлі трансформаційних процесів розвитку різних сфер суспільства (стратегічний та оперативний контролінг щодо формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони, надання правоохоронних послуг, здійснення інноваційних заходів з залучення громадськості до вирішення питань національної безпеки та оборони);

– диференційовано зміст та сутність термінів «забезпечення діяльності правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони» та «гарантії діяльності правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони» у вияві необхідності розрізнення (1) процесу створення нормативних, організаційних, технічних та інших необхідних умов з боку уповноважених від держави суб'єктів задля надання можливості належного виконання правоохоронними органами їхніх повноважень у цій сфері з (2) конкретними засобами, передбаченими нормативно-правовими актами, що надають можливість реалізовувати діяльність щодо формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони;

– сформовано авторські варіації способів оптимізації нинішнього процесу адміністративно-правового регулювання діяльності правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони, які об'єктивують: 1) процес інституційного удосконалення механізму реалізації означеної діяльності шляхом утворення спеціалізованого державного суб'єкта, що представлятиме інститут правоохоронної діяльності в Україні як централізовану єдність різнорідних суб'єктів, що виконують правоохоронні функції у закріпленій за ними сфері відповідальності, однак разом репрезентують керівну ланку правоохоронної системи країни, яка покликана забезпечити взаємодію та координацію діяльності правоохоронних органів в процесі забезпечення національної безпеки України; 2) процес удосконалення стратегічної діяльності суб'єктів виконання правоохоронної функції, що базується на необхідності

впровадження інституту стратегічного планування у сфері забезпечення національної безпеки і оборони; 3) точкове вирішення ключових проблем ефективності механізму нормативного забезпечення діяльності правоохоронних органів під час виконання їхніх функціональних обов'язків у сфері національної безпеки і оборони;

удосконалено:

– наукову інтерпретацію принципів, завдань та функцій діяльності правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони як основоположних, керівних ідей, запланованого конструктивного обсягу роботи, а також напрямків їхньої роботи, які охоплюють комплекс способів, методів, прийомів і дій, що сукупно репрезентують цілі і пріоритети, які держава має враховувати при прийнятті рішень та виділенні ресурсів для забезпечення національної безпеки України в цілому, у тому числі – ефективного попередження, виявлення та розкриття правопорушень (злочинів та проступків);

– зміст наукового розуміння різновидів повноважень правоохоронних органів у сфері забезпечення національної безпеки залежно від рівнів реалізації їхньої діяльності, зокрема макрорівень – це діяльність з планування та прогнозування для загального адміністративного використання, а мікрорівень – це функціональна, поточна, прикладна діяльність, яка зазвичай застосовується на рівні конкретного працівника правоохоронного органу;

– науковий підхід до розкриття сутності повноважень правоохоронних органів при реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони, що ґрунтується на необхідності розширення рамок їхнього розуміння (не обмеженого законодавчим дискурсом), адже їхня конкретизація в конкретних секторах національної безпеки і оборони не передбачена (положення Стратегії національної безпеки України, Стратегії інформаційної безпеки, Стратегії кібербезпеки, Стратегії воєнної безпеки та Стратегії економічної безпеки в частині повноважень зазначених органів є фактичним дубляжем їхніх функціональних зобов'язань, визначених іншими актами законодавства);

– загальну інтерпретацію універсальних методів діяльності правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони як таких, що є превентивними (домінує метод переконання) та оперативними (домінує метод примусу (адміністративний та дисциплінарний));

– розуміння юридичної та соціальної природи процедур видачі конкретних дозволів та погоджень правоохоронними органами при реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони, які визначено як важливий елемент адміністративно-правового механізму охорони національних інтересів та суспільних цінностей, що забезпечує належне функціонування адміністративно-правових режимів щодо усунення та нейтралізації надзвичайних і кризових ситуацій, які потенційно існують у цій сфері;

дістали подальшого розвитку:

– наукові узагальнення про доцільність розгляду концепту «адміністративно-правовий статус правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони» з позиції подвійного науково-теоретичного змісту, що полягає у можливості його трактування через загальне та конкретне, зокрема: 1) характеристику місця і ролі правоохоронних органів в системі різномірних адміністративно-правових зв'язків, сферою об'єктивізації яких є правова площина, що породжена необхідністю охорони та захисту національних інтересів України; 2) індивідуалізацію особливостей реалізації правоохоронної функції кожним з таких у межах адміністративно визначених їх правових можливостей та зобов'язань у сфері забезпечення національної безпеки і оборони України;

– наукові роздуми щодо необхідності за аналогією досвіду нормативно-правового забезпечення діяльності правоохоронних у сфері національної безпеки і оборони США оптимізувати процес забезпечення рівноваги між (1) потребами суспільства в забезпеченні безпеки та державної діяльності у цьому напрямку і (2) захистом прав та свобод окремих осіб шляхом включення до структури правоохоронних органів України посади офіцера із захисту громадянських прав і свобод;

– узагальнення щодо того, що правоохоронні органи у сфері національної безпеки і оборони здійснюють нормотворчі повноваження у двох випадках: 1) для оптимізації державної політики у сфері забезпечення національної безпеки і оборони (розробка пропозицій та ініціатив); 2) для реалізації окремих положень державної політики у сфері національної безпеки і оборони, що передбачає створення підзаконних нормативно-правових актів сфери відання конкретних правоохоронних органів та видання службових актів;

– результати аналізу юридичної природи адміністративних процедур реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони з узагальненням, що такі мають за мету, з одного боку забезпечити охорону та здійснити захист національних інтересів і суспільних цінностей, а з іншого – врегулювати службові та організаційні відносини;

– обґрунтування наявності діалектичного взаємозв'язку між контрольно-наглядовими та дозвільними процедурами діяльності правоохоронних органів при реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони, які в єдності функціонального аспекту покликані забезпечити дотримання вимог, стандартів та правил, що визначаються основоположними для функціональності встановленого правопорядку;

– результати аналізу міжнародного та зарубіжного досвіду участі правоохоронних органів в забезпеченні національної безпеки і оборони, які репрезентують доцільність оптимізації вітчизняної правової системи шляхом: 1) створення нормативного та організаційного підґрунтя задля того, щоб правоохоронні органи стали проміжною ланкою між цивільним населенням

та невійськовими організаціями як суб'єктами державної оборони, координуючи та контролюючи їхню діяльність; 2) здійснення нормативного забезпечення можливості укладання правоохоронними органами партнерських відносин з технологічними компаніями, дослідницькими установами та навчальними закладами, що спеціалізуються на розробці передових технологій і здійснюють супроводження їхнього використання; 3) визначення стандартів і правил для використання інноваційних технологій в правоохоронній діяльності; 4) розробки механізмів стимулювання та підтримки безпекових ініціатив (у тому числі – кібернетичних); 5) впровадження нових підходів і методів діяльності правоохоронних органів (розробка нормативного підґрунтя для використання космічних технологій, штучного інтелекту, розширеного використання відеоспостереження тощо).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження здійснене автором самостійно. Усі отримані у ході його здійснення узагальнення, рекомендації та висновки є результатом особистих інтерпретацій або репрезентацією авторських міркувань. У співавторстві з іншими науковцями опубліковано п'ять наукових праць, що демонструють наукові результати дисертації, оприлюднені в закордонних періодичних наукових виданнях. Зокрема наукова публікація «Tasks and powers of the National police of Ukraine in ensuring information security of the state» (видання – *Amazonia Investiga*) сформована на основі авторського бачення основних факторів, що негативно впливають на інформаційний простір в Україні, а також сучасних загроз національній безпеці України в інформаційній сфері; «The Role of the National Police of Ukraine in Ensuring Economic Security of the State (видання – *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*) репрезентує авторське бачення окремих функцій та повноважень Національної поліції України у забезпеченні економічної безпеки держави, способів боротьби з економічною злочинністю; «Framework of national security actors of Ukraine in the context of European integration» (видання – *Amazonia Investiga*) висвітлює авторську думку щодо причетності окремих суб'єктів (зокрема правоохоронних органів) до механізму забезпечення національної безпеки, обґрунтування їхнього сприйняття як невід'ємної складової її інституційної системи; «Administrative coercion as the method for providing state defense order» (видання – *Cuestiones poli'ticas*) розкриває авторські ініціативи щодо визначення проблематики ефективності діяльності Національної поліції (як і інших правоохоронних органів) у механізмі запобігання правопорушенням у економічній сфері; «Structure of the administrative and legal mechanism for ensuring national security of Ukraine in the context of European integration» (видання – *Cuestiones poli'ticas*) демонструє авторські узагальнення щодо стану наукової розробки та основних наукових течій відносно визначення структури адміністративно-правового механізму охоронної діяльності, виокремлення його складових у досліджуваному контексті. Інші публікації написано та видано автором самостійно. Повторно на захист не виносяться положення, ідеї та висновки дисертаційного дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що матеріали дослідження впроваджені та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – як основа для подальшого вивчення проблем діяльності правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони (акт впровадження у науково-дослідну роботу Науково-дослідного інституту публічного права);

– *законотворчій діяльності* – для вдосконалення чинного законодавства в частині побудови нової моделі правоохоронних органів як суб'єктів реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони;

– *освітньому процесі* – під час розроблення та викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми теорії адміністративного права та адміністративного процесу» (акт впровадження в освітній процес Науково-дослідного інституту публічного права).

2. Апробація матеріалів дисертації. Підсумки розроблення проблеми загалом, окремі її аспекти й висновки були оприлюднені на 21 міжнародній і всеукраїнській науково-практичних конференціях, круглих столах, зокрема таких: «Актуальні проблеми юридичної науки та практики в XXI столітті» (м. Рівне, 18–19 березня 2021 р.), «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки» (м. Рівне, 13–14 травня 2021 р.), «Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів» (м. Суми, 20–21 травня 2021 р.), «Науково-практичні засади розвитку наукової думки на сучасному етапі державотворення» (м. Київ, 22–23 вересня 2021 р.), «Аграрна освіта та наука: досягнення, роль, фактори росту. Інноваційні психолого-педагогічні та правові засади аграрної науки в умовах міжкультурної аграрної комунікації» (м. Біла Церква, 21 жовтня 2021 р.), «Актуальні проблеми імплементації наукових досягнень у практичну діяльність» (м. Київ, 19–20 січня 2022 р.), «Сучасні наукові дослідження: досягнення, інновації та перспективи розвитку» (м. Куновіце, 17–18 лютого 2022 р.), «Актуальні проблеми права в умовах сучасних викликів» (м. Біла Церква, 14 квітня 2022 р.), «Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина» (м. Івано-Франківськ, 16 травня 2022 р.), «Освіта та наука в умовах війни: конституційно-правові стандарти та сучасні українські реалії» (м. Ужгород, 22 вересня 2022 р.), «Реалізація прав людини у діяльності правоохоронних органів в умовах окупації українських територій» (м. Кривий Ріг, 30 вересня 2022 р.), «Інноваційні психолого-педагогічні, лінгвістичні та правові засади аграрної науки в умовах міжкультурної аграрної комунікації» (м. Біла Церква, 20 жовтня 2022 р.), «Євроінтеграція екологічної політики України» (м. Одеса, 25 жовтня 2022 р.), «Фінансова безпека України: сучасний стан правового регулювання та перспективи розвитку» (м. Ірпінь, 26 жовтня 2022 р.), «Права людини в період збройних конфліктів» (м. Одеса, 18 листопада 2022 р.), «Основні права людини і громадянина в умовах глобалізації» (м. Київ, 23 листопада 2022 р.),

«Реалізація державної антикорупційної політики у національному та міжнародному вимірі» (м. Біла Церква, 9 грудня 2022 р.), «Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні: лінгвістичний, правовий та психолого-педагогічний аспекти» (м. Біла Церква, 23–24 березня 2023 р.), «Актуальні проблеми права, психології та педагогіки в умовах війни» (м. Біла Церква, 13–14 квітня 2023 р.), «Глобалізація українського законодавства як результат війни Російської Федерації проти України» (м. Київ, 19 квітня 2023 р.), «Гендерна політика в умовах воєнного стану: правовий вимір» (м. Київ, 15 червня 2023 р.).

Дисертаційна робота Макарчука В. В. містить особисто отримані здобувачем науково обґрунтовані результати, а кількість та якість наукових праць опублікованих за її матеріалами відповідають Наказу МОН України № 1220 від 23 вересня 2019 року «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук». За матеріалами дисертації опубліковано 46 наукових робіт, а саме: 1 монографія, 19 робіт – у періодичних наукових фахових виданнях України, 5 – у наукових періодичних виданнях інших держав, серед яких 4 – у зарубіжних наукових журналах, що індексуються міжнародною наукометричною базою Web of science, 1 – у зарубіжному науковому журналі, що індексуються міжнародною наукометричною базою Scopus, а також 21 теза доповідей на наукових конференціях різного рівня.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації:

Монографії:

1. Макарчук В. В. Право особи на безпеку: поняття, ознаки, обмеження. *Концептуальні засади механізму захисту прав людини: український та міжнародний контекст*: кол. монографія. Біла Церква: БНАУ, 2022. С. 201–242.

Статті в періодичних наукових фахових виданнях України:

2. Макарчук В. В. Поняття правового статусу правоохоронних органів. *Правові горизонти*. 2020. № 23 (36). С. 90–94.

3. Макарчук В. В. Сутність наукової розробленості проблеми щодо визначення поняття правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони держави. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 9. С. 242–245. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-9/58>

4. Макарчук В. В. Характеристика правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони держави. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 1. С. 21–24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-1/3>

5. Макарчук В. В. Правові аспекти впливу освітньої міграції на національну безпеку України. *Правові горизонти*. 2021. № 26(39). С. 125–129.
6. Макарчук В. В. Генеза поняття «національна безпека» в адміністративному праві. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 4/1. С. 5–8.
7. Макарчук В. В. Правові підстави функціонування правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. № 4. С. 130–135.
8. Макарчук В. В. Адміністративно-правовий статус правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони. *Правовий часопис Донбасу*. 2021. № 2(75). С. 35–44.
9. Макарчук В. В. Повноваження правоохоронних органів при реалізації державної політики щодо забезпечення інформаційної безпеки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 8. С. 324–326. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-8/71>
10. Макарчук В. В. Повноваження правоохоронних органів при реалізації державної політики щодо забезпечення економічної безпеки. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 3. С. 68–73.
11. Макарчук В. В. Сутність та види форм діяльності правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони. *Проблеми сучасних трансформацій. Сер.: Право, публічне управління та адміністрування*. 2022. № 4. С. 1–5. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2022-4-01-03>
12. Макарчук В. В. Контрольно-наглядова діяльність правоохоронних органів при реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони. *Держава та регіони. Сер.: Право*. 2022. № 4(78). С. 48–53.
13. Макарчук В. В. Теоретико-правове розуміння компетенції та повноважень правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони. *Соціологія права*. 2022. Вип. 3–4(42–43). С. 51–54.
14. Макарчук В. В. Поняття контрольно-наглядових процедур правоохоронних органів при реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 463–465. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-11/112>
15. Макарчук В. В. Дозвільні процедури Національної поліції України під час реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2022. № 2(4). С. 87–91.
16. Макарчук В. В. Види повноважень правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2022. Вип. 2. С. 92–97.

17. Макарчук В. В. Нормотворча діяльність правоохоронних органів при формуванні державної політики у сфері національної безпеки і оборони. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2022. Вип. 3. С. 119–124.

18. Макарчук В. В. Реформування системи правоохоронних органів України у сфері забезпечення національної безпеки та оборони в контексті євроінтеграції. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4. Ч. 2. С. 219–223.

19. Макарчук В. В. Гарантії діяльності правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки та оборони. *Держава та регіони. Сер. Право*. 2022. № 2(76). С. 29–33.

20. Makarchuk V. Theoretical and legal interpretation of the competence and full powers of law enforcement bodies as public policy makers in the field of national security and defence. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. № 7. P. 68–72.

Статті в наукових періодичних виданнях інших держав:

21. V. **Makarchuk**, O. Nikitenko, O. Dotsenko, O. Kopan, S. Kitsul. Tasks and powers of the National police of Ukraine in ensuring information security of the state. *Amazonia Investiga*. 2021. Vol. 10. Issue 37. P. 86–92. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-11/112> (**Web of Science**).

22. V. **Makarchuk**, O. Nikitenko, O. Iliashenko, M. Kalatur, I. Motyl. The Role of the National Police of Ukraine in Ensuring Economic Security of the State. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2021. Vol. 24. Issue 2. P. 1–9. URL: <https://www.abacademies.org/articles/The-role-of-the-national-police-of-Ukraine-1544-0044-24-1-608.pdf> (**Scopus**).

23. I. Nakonechna, A. Blahodarnyi, L. Servatiuk, V. **Makarchuk**, V. Kobko. Framework of national security actors of Ukraine in the context of European integration. *Amazonia Investiga*. 2022. Vol. 11. Issue 60. P. 47–52. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.60.12.5> (**Web of Science**).

24. I. Nakonechna, A. Blahodarnyi, L. Servatiuk, G. Denysenko, V. **Makarchuk**. Structure of the administrative and legal mechanism for ensuring national security of Ukraine in the context of European integration. *Cuestiones poli'ticas*. 2023. Vol 41. Issue 77. P. 116–125. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4177.08> (**Web of Science**).

25. V. Povydysh, V. **Makarchuk**, I. Nakonechna, N. Tsybulnyk, Y. Kobko. Administrative coercion as the method for providing state defense order. *Cuestiones poli'ticas*. 2023. Vol 41. Issue 78. P. 579–592. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4178.40> (**Web of Science**).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

26. Макарчук В. В. Деякі особливості використання міжнародного досвіду щодо системного забезпечення внутрішньої безпеки держави. *Актуальні проблеми юридичної науки та практики в XXI столітті*:

матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Рівне, 18–19 берез. 2021 р.). Рівне: МЕРУ, 2021. С. 111–113.

27. Макарчук В. В. Деякі правові аспекти забезпечення законності у сфері національної безпеки правоохоронними органами. *Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. молодих науковців, аспірантів і здобувачів вищої освіти (Рівне, 13–14 трав. 2021 р.). Рівне: НУВГП, 2021. С. 376–379.

28. Макарчук В. В. Поняття адміністративно-правового статусу правоохоронних органів, які впливають на формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення національної безпеки і оборони держави. *Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів*: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (Суми, 20–21 трав. 2021 р.). Суми, 2021. С. 323–327.

29. Макарчук В.В. Поняття нормотворчої діяльності правоохоронних органів як суб'єктів формування державної політики у сфері Національної безпеки і оборони. *Науково-практичні засади розвитку наукової думки на сучасному етапі державотворення* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 22–23 верес. 2021 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2021. С. 22–24.

30. Макарчук В. В. Державне бюро розслідувань правоохоронний орган із забезпечення державної політики у сфері національної безпеки і оборони держави. *Аграрна освіта та наука: досягнення, роль, фактори росту. Інноваційні психолого-педагогічні та правові засади аграрної науки в умовах міжкультурної аграрної комунікації*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Біла Церква, 21 жовт. 2021 р.). Біла Церква: БНАУ, 2021. С. 58–61.

31. Макарчук В.В. Співвідношення компетенції та повноважень правоохоронних органів як суб'єктів формування державної політики у сфері Національної безпеки і оборони. *Актуальні проблеми імплементації наукових досягнень у практичну діяльність*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 19–20 січ. 2022 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 33–35.

32. Макарчук В. В. Громадянин України як основний суб'єкт недержавної системи забезпечення національної безпеки та оборони. *Сучасні наукові дослідження: досягнення, інновації та перспективи розвитку*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Куновіце, 17-18 лют. 2022 р.). Куновіце, Чеська Республіка, 2022. С. 70–74.

33. Макарчук В. В. Діяльність Бюро економічної безпеки України в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми права в умовах сучасних викликів*: матеріали Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (Біла Церква, 14 квіт. 2022 р.). Біла Церква: БНАУ, 2022. С. 53–55.

34. Макарчук В. В. Співвідношення компетенції та повноважень правоохоронних органів як суб'єктів формування державної політики у сфері національної безпеки і оборони. *Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина*: матеріали щорічної Всеукр. наук.-

практ. конф. молодих вчених (Івано-Франківськ, 16 трав. 2022 р.). Івано-Франківськ, 2022. С. 30–32.

35. Макарчук В. В. Класифікація адміністративних процедур при реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони. *Освіта та наука в умовах війни: конституційно-правові стандарти та сучасні українські реалії*: матеріали міжнар. круглого столу (Ужгород, 22 верес. 2022 р.). Ужгород: Ужгородський національний університет, 2022. С. 98–103.

36. Макарчук В. В. Кібербезпека як складова економічної безпеки України. *Реалізація прав людини у діяльності правоохоронних органів в умовах окупації українських територій*: матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. (Кривий Ріг, 30 верес. 2022 р.). Кривий Ріг: ДонДУВС, 2022. С. 229–232.

37. Макарчук В. В. Адміністративні процедури реалізації державної політики у сфері національної безпеки та оборони. *Інноваційні психолого-педагогічні, лінгвістичні та правові засади аграрної науки в умовах міжкультурної аграрної комунікації*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Біла Церква, 20 жовт. 2022 р.). Біла Церква: БНАУ, 2022. С. 51–52.

38. Макарчук В. В. Повноваження Національної поліції України у сфері забезпечення екологічної безпеки: адміністративно-правовий аспект. *Євроінтеграція екологічної політики України*: матеріали Четвертої Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 25 жовт. 2022 р.). Одеса: ОДЕКУ, 2022. С. 347–349.

39. Макарчук В. В. Фінансові гарантії діяльності правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері економічної безпеки. *Фінансова безпека України: сучасний стан правового регулювання та перспективи розвитку*: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Ірпінь, 26 жовт. 2022 р.). Ірпінь: ДПУ, 2022. С. 262–265.

40. Макарчук В.В. Захист прав, свобод та законних інтересів як мета адміністративної процедури у сфері національної безпеки і оборони. *Права людини в період збройних конфліктів*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 18 листопада 2022 р.). Одеса: НУ «ОЮА», 2022. С. 69–73.

41. Макарчук В. В. Реалізація Стратегії національної безпеки України стосовно права особи на безпеку. *Основні права людини і громадянина в умовах глобалізації*: матеріали Всеукр. круглого столу (Київ, 23 листоп. 2022 р.). Київ, 2022. С. 56–60.

42. Макарчук В. В. Боротьба з корупцією як спеціальна функція правоохоронних органів у сфері національної безпеки і оборони в умовах євроінтеграційних процесів в Україні. *Реалізація державної антикорупційної політики у національному та міжнародному вимірі*: матеріали Всеукр. круглого столу, присвячені до міжнародного дня боротьби з корупцією (Біла Церква, 9 грудня 2022 р.). Біла Церква: БНАУ, 2022. С. 42–44.

43. Макарчук В. В. Досвід зарубіжних країн стосовно системи підготовки та перепідготовки фахівців для забезпечення національної безпеки України. *Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в*

Україні: лінгвістичний, правовий та психолого-педагогічний аспекти: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (Біла Церква, 23–24 берез. 2023 р.). Біла Церква: БНАУ, 2023. С. 112–113.

44. Макарчук В. В. Удосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони. *Актуальні проблеми права, психології та педагогіки в умовах війни:* матеріали Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (Біла Церква, 13–14 квіт. 2023 р.). Біла Церква: БНАУ, 2023. С. 64–66.

45. Макарчук В.В. Адміністративний примус як метод правоохоронних органів при реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони. *Глобалізація українського законодавства як результат війни Російської Федерації проти України:* матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 19 квіт. 2023 р.). Київ: ДУІТ, 2023. С. 113–116.

46. Макарчук В. В. Адміністративно-правові аспекти впровадження гендерної рівності у сфері національної безпеки і оборони України. *Гендерна політика в умовах воєнного стану: правовий вимір:* матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 15 черв. 2023 р.). Одеса: Науково-дослідний інститут публічного права, 2023. С. 245–249.

3. Дисертаційна робота Макарчука Віталія Володимировича «Правоохоронні органи як суб'єкти формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони: адміністративно-правовий аспект», відповідає паспорту спеціальності 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право».

4. Дисертаційне дослідження Макарчука Віталія Володимировича «Правоохоронні органи як суб'єкти формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони: адміністративно-правовий аспект» є завершеним науковим дослідженням, яке вирішує важливу наукову проблему визначення правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони в адміністративно-правовому аспекті.

Одержані автором науково обґрунтовані результати вирішують важливі для адміністративно-правової науки завдання, мають практичну та теоретичну цінність. Робота визначає, доповнює та уточнює низку положень теоретичного, правового та практичного характеру, є своєчасною й корисною науковою працею.

Дисертація містить наукові положення та нові науково обґрунтовані результати на основі одержаних особисто здобувачем достовірних висновків, що синтезують накопичену у змісті інформацію відповідно до сформульованих у вступі загальної мети і конкретних завдань. Дисертаційне дослідження характеризується єдністю змісту, свідчить про особистий внесок здобувача в адміністративно-правову науку щодо розв'язання важливої

теоретичної та ряду прикладних проблем.

Аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушення автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Рекомендація дисертації до захисту. Дисертація є логічно завершеним самостійним дослідженням актуальної наукової проблеми, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для галузі науки адміністративного права. Вона відповідає вимогам п. п. 7–9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197.

У результаті попередньої експертизи дисертації Макарчука В.В. і повноти публікації основних наукових результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації Макарчука Віталія Володимировича «Правоохоронні органи як суб'єкти формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони: адміністративно-правовий аспект».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Макарчука Віталія Володимировича відповідає спеціальності 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право» та вимогам п. п. 7–9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197.

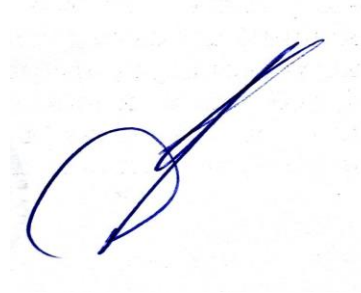
3. Рекомендувати дисертацію Макарчука Віталія Володимировича «Правоохоронні органи як суб'єкти формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони: адміністративно-правовий аспект» до подання на спеціалізовану вчену раду за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право».

Рецензент:
завідувач відділу
проблем публічного права
Науково-дослідного інституту
публічного права
доктор юридичних наук, професор

С.С. Овчарук

Рецензент:
заступник директора
Інституту з наукової роботи,
доктор юридичних наук, професор

Ю.В. Гаруст

Рецензент:
провідний науковий співробітник
відділу науково-правових експертиз
та законопроектних робіт
Науково-дослідного інституту
публічного права,
доктор юридичних наук,
старший дослідник

К.В. Шкарупа